

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Hoc haud scio cujus fragmentum, vix dignum est vel hoc ordine. Tantum abest, ut Hieronymo sit tribuendum.

AD DARDANUM DE DIVERSIS generibus musicorum.

COGOR à te, ut tibi Dardane de aliquibus generibus musicorum, sicut res docet, vel visione, vel auditu brevi sermone respondeam. Alia enim ad lucidum proferre non possum: quia unaquaque res secundum ingenium ejus est: quæ autem possunt enarrari libenter explicabuntur: primum omnium ad organum, eo quod majus esse his in sonitu & fortitudine nimia computantur, clamores veniam: de duabus elephantorum pellibus concavum conjungitur, & per duodecim fabricorum sufflatoria comprehenditur: per quindecim cicutas æreas in sonitum nimium, quos in modum tonitruum concitat: ita ut per mille passuum spatia sine debio sensibilibiter utique & amplius audiat, sic apud Hebræos de organis quæ ab Jerusalem, usque ad montem olivet, & amplius sonitu audiuntur comprobatur.

Duo genera organi à plerisque esse dicuntur. Primum est, quod prædiximus: & aliud quod de peregrinatione Israëliti populi apud Babylonios inscribitur: super flumina Babylonis & cætera. Hoc totum figuratè ac spiritualiter significat Evangelium Christi: quod & illud duabus pellibus, id est, duarum legum asperitate conjungitur per quindecim sufflatoria fabricorum, id est, per Patriarchas ac Prophetas: per duodecim cicutas æreas, id est, per Apostolos, sonum nimium emittit, sicut scriptum est: In omnem terram exivit sonus eorum: & reliqua. Quod est in modum tonitruum, id est, vox Evangelii in toto orbe terrarum, sicut scriptum est: Vox tonitruum tui Deus in rota: per mille passus, id est, perfectum numerum decem verborum legis impletur: sonus ejus in salicibus, id est, per laborem uniuersiusque doctoris laborum Evangelium prædicatur.

Tuba itaque de qua in Daniele scriptum est: Cum audieritis vocem tubæ, fistulæ, citharæ, & reliqua: diversis figuris ac formis efficitur. Aliter enim est tuba congregationis populi, aliter conductionis, aliter victoriæ, aliter persequendi inimicos, aliter concussionis civitatum: & reliqua. Tuba autem consuetudinis apud rerum peritissimos hoc modo intelligitur: tribus fistulis æreis in capite angusto inspiratur, in capite per quatuor vociductus æreos, qui per æreum fundamentum quadratas voces producunt, mugitum nimium vehementissimumque profert. Ita Evangelium terna confessione trium personarum sanctæ Trinitatis in capite angusto, id est, in nativitate Christi divinitate inspiratur: & per quatuor vociductus, id est, quatuor Evangelistas, per æreum fundamentum stabilitatem fidei & operum in toto orbe voce nimia clamores, quos in modum tubæ congregationis fortiter emittit.

Fistula præterea artis esse mysticæ, sicut fusores earum rerum affirmant: reperitur ita bombulorum æreum ductile quadratum latissimumque, quasi in modum coronæ cum sifoculo æreo ferreoque commixto, atque in medio concusso, quod in ligno alto spatiosoque formatum superiore capite constringitur: alterum altero capite demisso: sed terram non tangit: plerisque putatur, & per singula latera duodecim bombula area: duodecim fistulis in medio positis, in catena fixis dependent, ita tria bombula in uno latere per circumitum utique figuntur, & concitato primo bombulo, & concitatis duodecim bombulorum fistulis in medio positis, clamorem magnum fragoremque nimium supra modum simul proferunt.

Bombulum itaque cum fistulis, id est, doctor in medio Ecclesiæ est, cum Spiritu sancto qui loquitur in eo: constringitur in ligno alto, id est, Christo, qui à sapientibus ligno vitæ comparatur: in catena, id est, in fide: & non tangit terram, id est, opera carnalia: duodecim bombula, id est, duodecim Apostoli: cum fistulis, id est, divinis eloquiis. Cithara de qua in quadragesimo secundo psalmo scriptum est: Confitebor tibi in cithara Deus Deus meus, propriæ consuetudinis est apud Hebræos, quæ cum chordis viginti quatuor: quæ in modum deltæ literæ, sicut peritissimi tradunt, utique componitur: & per digitos Pindari variis vocibus tinnulis ictibusque in diversis modis concitatur.

Cithara autem de qua sermo est, Ecclesia est spiritualiter: quæ cum quatuor & viginti seniorum dogmatibus trinam

formam habens, quasi in modum deltæ literæ per fidem sanctæ Trinitatis manifestissime sine dubio significat: & per manus viri Petri Apostoli, qui prædicator illius est in diversos modulos veteris & novi testamenti, aliter in litera, aliter in sensu figuratè concitatur.

Sambuca itaque quæ apud peritissimos Hebræorum ignota res est: antiquis temporibus apud Chaldaeos fuisse reperitur: sicut scriptum est: Cum audieritis vocem tubæ, fistulæ, citharæ, sambucæ: & reliqua. Bucca vocatur tuba apud Hebræos: deinde per diminutionem buccina dicitur: Sambuca autem sol apud Hebræos interpretatur: sicut scriptum est: Samson sol eorum. Propterea autem apud eos sambuca inscribitur, quia multi corticem arboris esse putant, & per soliditatem mellis, veni ac mutabilitatem, quasi in modum tubæ de ramo arboris moveri potest: ideo sambuca dicitur: quia æstatis tempore fieri potest: & usque ad frigidis tempus durare potest. Arescit enim secundum communem consuetudinem. Typus eorum est, qui Dominum in bonis operibus laudant, & in tempore frigidis, id est, tribulationum vel persecutionis laudare eum non possunt, propter infidelitatem vitæ & abundantiam divitiarum suarum.

Psalterium quoque Hebræicè nablon: Græcè autem psalterium: Latine autem laudatorium dicitur. De quo in quinquagesimo quarto psalmo dicitur: Exurge psalterium cum cithara. Est autem cum chordis decem, sicut scriptum est: In psalterio decem chordarum psallam tibi: forma quadrata. Psalterium itaque cum decem chordis, id est, cum decem verbis legis contritis contra omnem hæresim, quadrata per quatuor Evangelia potest intelligi.

Tympanum paucis verbis explicari potest: quæ minima res est, eo quod in manu mulieris portari possit: sicut scriptum est in Exodo: Sumpsit autem Maria Prophetes soror Aaron tympanum in manu sua: & est minima sapientia legis veteris in manu Judæorum, Synagogæ antiquis temporibus fuit chorus quoque simplex pellis curi duabus cicutis æreis, & per primam inspiratur, per secundam vocem emittit. Typus populi prioris qui angustam intelligentiam legis acceperat: & per angustam voluntatem prædicationis omnia infirmè prædicavit. Si autem terrenæ sapientie ac diligenter respiciam, & spiritualiter ac mysticè intelligenda sunt.

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Nullam hic umbram Hieronymiani pectoris possis deprehendere. Et in aliis codicibus alio atque alio titulo prenotatur.

DE RESURRECTIONE DOMINI

† Sermo.

EXULTA cælum, & in læticia esto terra: dies iste amplius nobis ex sepulchro radiavit quam de sole resulcit. Ovet infernus, quia resolutus est: gaudeat, quia visitatus est: resulcet, quia ignotam lucem post sæcula longa vidit, & in profunda noctis caligine respiravit. O pulchra lux quæ de candido cæli fastigio promicasti: & inter fluentia purpurea sedentes in tenebris & in umbra mortis subita claritate vestisti.

Confestim igitur æterna nox infernorum Christo descendente respandit: siluit stridor ille lugentium, dirupta ceciderunt vincula damnatorum: attonitæ mentes obtupere tortorum: omnis simul officina impia contremuit, cum Christum repente in suis sedibus vidit. Mox igitur ferruginei janitores descendente Christo, talia inter se cæci per umbrosa silentia cum umbra submurmurant: Quisnam est iste terribilis & miro splendore coruscus? Nunquam talem noster excepit tartarus: Nunquam in nostra caverna talem evomuit mundus: invalor est iste, non debitor: & fractor est, non precator: judicem videmus, non supplicem: pugnare venit, non succumbere: eripere, non manere. Ubina putatis loci nostri ac janitores dormiebant, cum ille debellator claustra vexabat? Iste si reus esset, audax non esset. Si cum aliqua delicta fulcarent, nunquam fulgore suo nostras tenebras dissiparet.

Sed si Deus est, ut quid huc venit? Si homo est, quid præsumpsit? Si Deus, quid in sepulchro facit? Si homo, quare captivos solvit? Nunquidnam cum autore nostro factus composuit? An fortè & ipsam aggressus vicit, & sic

† Est inter sermones Eusebii, & sermo de paschate.

ad nostra regna transivit? Certè mortuus, certè victus erat. Illusus est præliator noster in mundo, nescivit quia hic stragem procuraret inferno. O crux illa fallens gaudia nostra, & paritens damna nostra. Per lignum ditati sumus, per lignum evertiamur. Perfit potestas illa cunctis semper populis formidata. Nullus sub sede nostra captivus palpitavit. En quod gemebundum est exultat. Non jam audiuntur antiqui fletus, nulli jam resonant ejulatus, omnis mugitus gementium obmutuit. Putasne iste sine nostro redibit exitio? Nemo ad nos unquam vivus intravit, nemo sic audax fuit, nemo sic carnifices terruit: nunquam in hac habitatione nigra semper & fuligine cæca jucundum lumen apparuit. An fortè sol de mundo migravit? Sed nec cælum nobis atraque parent: & tamen infernus lucet. Quid faciemus? Quo convertemur contra istum? Cruentas domos & obtinere nostræ cavernæ portarum custodias non valeamus, malè intravimus, tantam lucem obtenebrare nequimus, opprimere tanta virtute præditum non valeamus, nostra quoque urgeri colla conspiciamus, & de nostro insuper interitu formidamus. Quid nobis è cælo? Plagis recentioribus ultra justam ultionem flagellamur: nocte nostra contenti sumus: antris nostris occultabamur. Quare radiis solis prodimur? quare violentia disturbamur? quare in nostris sedibus captivamur?

Mox igitur Christus in ipsos crudeles ministros, pœnarum acies dirigit, atque implacabiles turmas, fræmæ divina concidit: fremunt dii sub tortore carnifices, & rabiosis adacti stridoribus contabescunt. Ipsa quoque antra ferrei cubilis intrante fortissimo, à fortiore æternis nexibus colligantur. Hoc namque ita futurum Dominus ipse promiserat, dicens: Nemo intrat in domum fortis, & vala ejus diripit, nisi prius alligaverit fortem, & sic vala ejus diripiet. Tristes igitur mox lugentesque diuturno squalore turbæ populique vexati concurrunt: & rectoris sui vestigijs advolvuntur.

Eccè apostolica dicta probantur, in nomine Jesu omne genu flectatur, caelestium, terrestrium, & infernorum. Mox igitur captivæ animæ de custodijs relaxatæ, à tartaro prodierunt. Regnaque cælorum ista supplicatione deplorant. Venisti tandem clementissimè Jesu, succurre jam & parce fessis: Nunc Christe sævas extingue minas, jam miserandos resolve mugitus: redemisti vivos cruce tuæ: eripe mortuos morte tua. Pari nobiscum forte mundus ipse interierat, & ad adventum tuum omnis creatura pendebat: tibi nostra tormenta suspirabant, te semper infernus iste pavebat. Dum hic es absolve reos, dum ascenderis defende tuos: dum hic es universa claustra solvantur, dum ascenderis non claudantur. Tu solus caput draconis comminure potuisti, tu portas æreas & vetes ferros voluisti conterere.

Pateat quantum precantibus janua: lux non desit pia: & si redieris ad corpus majestate tua, non privetur infernus potentia tua. Post auditas itaque preces, post compositas leges, post demerfos in alta voraginis fossa tortores, rex noster hodie de inferis triumphator & laureatus exivit, nec candidatum officium desuit: sed læta cum principe suo, omnis beatorum turba processit: sicut in Evangelio scriptum est: Quia resurrexerunt Domino, multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt cum eo: & excuntes de monumentis post resurrectionem ejus, venerunt in sanctam civitatem, & apparuerunt multis. Repedit igitur ad stadium suum triumphator iterum vivus, ut noverit omnis mundus quia rediit ab inferis Christus. Gloriantur ergo credentes: Plaudant manibus omnes gentes, quia rex noster & in sæculo triumphavit, & inferos vicit. Beneficia Dei nostri cum magna atque mirifica sint: tamen nec nova probantur esse, neque subita: sed ab initio sæculi & prædicta sunt oraculis, & præfigurata mysteriis.

Sacram Domini passionem ab ipsis mundi coalescentis exordijs, veteris testamenti responsa cecinerunt: & ideo Christum Dominum prædicatum, ac enunciatum suis fidelibus apparere, ex ipsorum libris & voluminibus asserimus. Validis absque dubio nititur privilegijs, qui causam suam de adversarii asserit instrumentis: speciosa victoria est contrariam partem chartulis suis, velut proprijs laqueis iretore: & testimoniorum suorum vocibus confutare, & æmulum telis suis evincere, ut oppugnatore sui argumenta, tuis probentur utilitatibus militare. Itaque in Domini nostri persona: dum ex Adæ primi hominis costâ mater cunctorum viventium Eva producit: ex hujus sacro latere, & salutaris vulnere Eccle-

Tom. V.

siæ omnium fidelium parens, reparanda monstratur. In ejus typo Abel victus occiditur: & innocens fraterna tanquam Judaica impietate maculatur. Hic idem Dominus in novissima mundi senescens ætate per figuram beati Abraham longævi patris offertur ad victimam: quo tempore dum novo sacrificio in unici filii sui jugulum pius parricida confurgit, ex improviso aries oculis ejus apparuit: sicut cloquitur sermo dominus: & vidit Abraham arietem inter vepres hærentem cornibus. Inter vepres, inquit.

Requiramus quæ ista sit novitas: id est, in multitudine circumstantium peccatorum: hærentem cornibus: id est, ad crucis cornua clavorum confixione pendente: sicut in alio loco legimus: Cornua in manibus ejus sunt. Hoc ideo quia venerandas manus ejus patibuli brachia suscepunt. Inter spinas autem deputatus est, quando spino sermo innocentia & justitiæ autor illusus est. Sed aliud introspicere debemus, quidnam sit, quod Isaac à patre altaribus admovetur, ac subito aries pro eo non mutata, sed duplicata oblatione supponitur. Gemina hic adoranda substantia redemptoris ostenditur. Dei enim unigenitus offertur, & virginis primogenitus immolatur. Hoc quoque dominicæ passionis præfigurabatur insignia: quod legimus beatum Heliseum sepulchro conditum, ingesto à latranculis cadavere intra tumulum suum corpus extincti tactu sacri corporis suscitasse.

Quis hic alius præfigurabatur, nisi Dominus noster Jesus Christus, qui resurrectionem de morte largitur, & vitam sepulchro operatur? In latronibus etenim mundum, in Propheta virtutibus Christum Dominum recognoscit. Adhuc celeberrimè per scripturas sanctas, etiam in Propheta Jonæ laboribus & ærumnis, Christi passio ac resurrectio præignantur. Hic Jonas (quod fidei vestra non arbitramur incognitum) typum Domini gessisse præscribitur. Ipse enim Dominus dixit: Sicut fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus: ita erit filius hominis in corde terre tribus diebus & tribus noctibus. Hic inquam Jonas ad prædicandum Ninivitis iræ cœlestis offensam Domino jubente dirigitur: præscius tristementiam Propheta populi conversione vacuandam: navim profugam quæ Tharsum petebat ingreditur: sed nautis exorta tempestate turbatis, forte fluctibus datur, & faucibus ceti piscis demersus excipitur. Sed pisce illaesus eructante depositum, tertia die terris refunditur.

Videte Dominum etiam in veteri testamento in servi forma mirabiliter apparere: videte quomodo se ante actis faculis indicavit, secundum servilis formæ humilitatem venturum. Jonas iram Domini prædicaturus ad magnam Ninivitarum destinatur urbem, dicturus: adhuc quadraginta dies & Ninive subvertetur. Et Christus ad mundi mittitur civitatem, ut diem salutis, & prænitium judicii tempus annunciet. Jonas navim expetit, Christus Ecclesiam. Jonas fluctibus agitatur, Christus mundi turbibus exercetur. Nisi Jonas perditum detur, navis periculum non sedatur. Sic non liberatur Ecclesia, nisi Christi morte salvetur. Nautæ dimissi sibi Jonam, tamen verentur & dicunt: Domine ne des super nos languinem innocentem: nonne vobis videtur nautarum imprecatio Pilati esse confessio? Qui tradidit Christum, & tamen lavat manus suas, & dicit: Mundus ego sum à sanguine justis hujus: quàm congruè per personam gentilem fides gentium prædicatur!

Dicit itaque Jonas in oratione sua: Tolle igitur Domine animam meam, quia melior est mihi mors quam vita. Dicat hoc nobis Dominus noster Jesus Christus: quia melior est mihi mors quam vita: id est, vivens unam Judæorum gentem salvare non potui, moriar ut universus mundus mea morte salvetur. Jonam cetus piscis excepit immersum, sed non contigit devoratum: & quem malitia hominum perdidit, bestia eliciens custodivit, plenis visceribus famem paritur, & in prædam quam absorbit, nil sibi licere miratur. Quis est iste qui inter avidos rictus absorti potest, consumi non potest? Cibum est, corruptio non est. Traditur perditionis profundo, & servatur ipsius mortis obsequio. Quis est iste qui vastissimos sinus periculorum totus ingreditur, & sub altitudine conclusus, immensa atque mortifera vitali aëre pascitur, & dimissus in alienam rerum naturam, in vitæ exilium cum vita peregrinatur, & mortis superstes annunciat mundi salutem?

Puto quod hic est Dominus noster Jesus Christus, quem sæva mors, inexplabilis bellua, in escam suam rapuit, & prædam suam captivam contremuit: quem etiam terra forbuertat

N